

Vztah metalurgie a výšinných sídel

Literatura:

- M. Salaš, 1985: Metalurgická výroba na výšinném sídlišti z doby bronzové u Blučiny, ČMM, Vědy společenské 70, 59-75
- M. Salaš, 1995: Bemerkungen zur Organization der Urnenfelderzeitlichen Metallverarbeitung unter Berücksichtigung des Mitteldonauländischen Kulturkreises in Mähren, AR 47, 569-586
- M. Novotná, 1983: Metalurgia opevněných osád, AR 35, 63-71

Cezavy u Blučiny

- přisuzován statut metalurgického produkčního centra, větší pozornost byla věnována hlavně bronzovým depotům (Říhovský, Novotná), ačkoliv nálezy z lokality představují jednoznačné doklady metalurgie (odlévací formy, dyzny, struska). Na lokalitě je koncentrováno zcela mimořádné množství bronzové industrie
- objekt č. 1/77- koncentrace bronzové industrie by nasvědčovala tomu, že šlo o příbytek metalurga
- metalurgická výroba je na Cezavách u Blučiny doložena jak v období věteřovské kultury, tak v časném stupni starší fáze středodunajských popelnicových polí (dále popolí) a podle rozložení nálezů se koncentrovala do opevněného prostoru severní části výšinné polohy
- nemůže být pochyb že zde žila skupina specializovaných kovolitců

Poznámky k organizaci metalurgické výroby v době popolí se zřetelem k středodunajskému kulturnímu okruhu na Moravě

- na 13 sídlištech metalurgickou aktivitu dokazují nálezy odlévacích forem, většinou kamenných, z toho však jen na 5 (Lednice, Obřany, Rajhradice, Slatina, Těšany-Borkovany) byly kadluby nalezeny přímo v sídlištních objektech. Ve 4 případech se jedná o výšinné polohy (Blučina-Cezavy, Obřany- Hradisko, Křepice-Hradisko, Líšeň-Staré Zámky), které byly až na Cezavy u Blučiny v ml. fázi popolí také opevněné.
- lze postihnout dvojí centralizační tendenci metalurgické produkce - jednak volnější, regionální, jednak úzce lokální, která se projevuje zejména v ml. fázi popolí soustředěním výroby hlavně na hradiscích. Na lokalitách s koncentrovanými doklady metalurgie (zpravidla hradiska nebo strategicky situovaná sídliště) docházelo k produkci pro volný trh a dílensky zde pracovaly již skupiny slévačů a kovolitců. Kovolitci představovali nejspíše samostatnou a do jisté míry uzavřenou sociální skupinu, což by mělo souviset jednak s dědičností řemesla, jednak se zvláštním postavením metalurgie v náboženské ideologii - tavbu rud a kovů zahalovala aura mystiky a celý výrobní proces byl silně ritualizován.

Metalurgia opevněných osád

- na Slovensku většina zkoumaných opevněných sídlišť maďarovské nebo otomanské kultury poskytla jisté doklady metalurgie. Na JZ SVK jde zejména o lokalitu Nitriansky Hrádok-Zámeček, Veselé, Malé Kosihy.

- místní výroba se orientovala zejména na drobnější předměty ozdobného rázu. Nevíme zda byl příčinou menší přísun kovu, nebo vhodné kamenné suroviny na odlévací formy - využívání obou stran kamenné formy, resp. vyrytí dvou negativů vedle sebe by podporovalo druhý důvod. I když úplné využití kadlubu souviselo s nedostatkem kamene, současně bylo průvodním znakem rozsáhlejší produkce. Těžko ovšem můžeme předpokládat sériovou výrobu z dostupných materiálů na maďarovských opevněných sídlištích.

- Otomanská kultura - opevněné sídliště v Barci, Spišský Štvrtok, Nižná Myšľa
V maďarovské a otomanské kultuře na Slovensku nelze hovořit o velkých centrech, ale o menších produkčních jednotkách pokrývajících potřeby vlastního sídliště, resp. nejbližšího okolí

- Kosziderský horizont - bohatství bronzových depotů naznačuje existenci dosud ovšem nelokalizovaných výrobních středisek (možná Barca - počet odlévacích forem a opakování 1 typu na více kadlubech tuto možnost podporuje)

- v Karpatské kotlině můžeme vyčlenit 2 horizonty (částečně překrývající se). První je ještě geneticky svázaný s předcházejícím obdobím, druhý nese již všechny znaky pokročilejšího vývoje (příklon k JV) - období, ve kterém kovovýroba zaznamenala rozmach projevující se vzrůstem nálezů hotových výrobků, odlévacích forem a prvním výskytem náustků kovářských měchů v době bronzové na SVK. Na části kovových předmětů je cítit tradici únětického kovolitectví, jiné souvisí s industrií vlastní Karpatské kotlině, která na počátku střední doby bronzové vyvrcholila v osobité skupině bronzových předmětů kosziderského typu